

Janne Karkkola

Abdirahman Rage

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoitaja (AMK), diakoninen hoitotyö

Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyö, 2022

**EHYT RY:N VIERASKIELISEN
PÄIHDENEUVONTALINJAN
TOIMIVUUDEN TARKASTELU**

TIIVISTELMÄ

Janne Karkkola, Abdirahman Rage
EHYT ry:n vieraskielisen päihdeneuvontalinjan toimivuuden tarkastelu
Sivuja 22 ja 4 liitettä
Kevät 2022
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sairaanhoitaja, diakoninen hoitotyö (AMK)

Opinnäytetyön tarkoituksena on ollut tarkastella EHYT ry:n Hadiya-hankkeen vieraskielisen päihdeneuvontalinjan toimivuutta. Tavoitteena on ollut tuottaa työelämätauholle selvitys linjan vähäisten soittojen juurisyistä ja mahdollisesti löytää kehittämiskohteita, jotta linjan tarjoama palvelu tavoittaisi enemmän kohderyhmää.

Opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää asiantuntijahaastatteluin ja määrällistä tutkimusmenetelmää kyselylomakkeen muodossa kohderyhmältä strukturoiduilla kysymyksillä. Tutkimuksissa on ollut tavoitteena selvittää kohderyhmän parissa aktiivisesti työtä tekevien tahojen näkökulmia ja ajatuksia linjan tarpeellisuudesta, toimintaperiaatteista ja mahdollisista kehittämiskohteista.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään opinnäytetyöhön liittyvät keskeiset käsitteet, kuten kulttuuri, kulttuurisensitiivisyys, maahanmuuttajuus ja ehkäisevä päihdetyö. Tuloksissa esille nousivat linjan kehittämisen kannalta olennaisia puutteita, kuten linjan saavutettavuuden, markkinoinnin ja ruohonjuuritason puutteet.

Asiasanat: maahanmuutto, ehkäisevä päihdetyö, kulttuuri, kulttuurisensitiivisyys

ABSTRACT

Janne Karkkola, Abdirahman Rage

Examining the functionality of EHYT ry's foreign language substance abuse counselling line

22 pages and 4 appendices

Spring 2022

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's degree in social services

Registered Nurse, option in Diaconal Nursing

The purpose of the thesis has been to examine the functioning of the foreign language substance abuse counseling line of EHYT's Hadiya project. The aim has been to provide the working community with an explanation of the root causes of the line's low number of calls and possibly to find areas for development, so that the service provided by the line reaches more target groups.

The thesis used a qualitative research method with expert interviews and a quantitative research method in the form of a questionnaire with structured questions from the target group. The aim of the research has been to find out the perspectives and ideas of those who actively work with the target group about the need for the line, the operating principles and possible areas for development.

The theoretical part of the thesis deals with the key concepts related to the thesis, such as culture, cultural sensibility, immigration and substance abuse work. The results highlighted shortcomings in the line's accessibility, marketing and grassroots level that were essential for the development of the line.

Keywords: immigration, substance abuse prevention, culture, cultural sensibility

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VIERASKIELISTEN PÄIHTEIDENKÄYTTÖ JA PALVELUNTARJONTA	5
2.1 Monikulttuurisuus ja kulttuurisensitiivisyys	5
2.2 Maahanmuuttajat ja päihteidenkäyttö maahanmuuttajien keskuudessa	7
2.3 Kulttuurisensitiiviset päihdepalvelut	9
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	10
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	10
4.1 EHYT ry:n Hadiya-hanke	10
4.2 Opinnäytetyön tutkimusmenetelmät	11
4.3 Opinnäytetyön kohdejoukko	12
4.4 Aineistonkeruu	12
4.5 Aineiston analysointi	14
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	14
5.1 Teemahaastatteluiden ja kyselylomakkeen tulokset	14
5.2 Päihdeneuvontalinjan tarpeellisuus	16
5.3 Kehittämisideat	17
6 POHDINTA	18
LÄHTEET	21
LIITE 1. Suostumuslomake	23
LIITE 2. Haastattelurunko	24
LIITE 3. Kyselylomake vanhemmille	26

1 JOHDANTO

Tutkimusten mukaan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnissa ja terveystilanteissa on suuria eroja valtaväestöön verrattuna. Maahanmuuttajataustaisilla nuorilla on THL:n kouluterveyskyselyn mukaan monilla hyvinvointimittareilla puutteita, jotka saattavat aiheuttaa nuoren elämässä pahoinvointia ja syrjäytymistä. Yksi huolestuttavista tutkimuksen tuloksista on päihdeiden ja rahapelaamisen yleisyys. Päihdeongelmien ja rahapelaamisen ennaltaehkäisyyn yksi suurimmista asiantuntijajärjestöistä on valtakunnallisesti toimiva EHYT ry, jonka tavoitteena on ehkäistä alkoholistia, huumeista, tupakoinnista ja rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja ja edistää hyvinvointia kaikissa väestöryhmissä. (Halme ym., 2015.)

EHYT ry:n hankkeen sisällä on keväällä 2020 käynnistetty Hadiya-hanke, jonka palveluista yksi on vieraskielinen päihdepuhelinneuvonta. Päihdeneuvontalinjat on avattu lokakuussa 2020 somalin ja arabian kielellä. Näiden tarkoituksena on kohdata henkilöt tai heidän läheisensä, joilla on huolia päihdeiden käyttöön ja rahapelaamiseen liittyvissä kysymyksissä. Palvelu on täysin anonyymi ja maksuton.

EHYT ry:n pyynnöstä opinnäytetyössä selvitetään vieraskielisten päihdeneuvontalinjojen haasteisiin liittyviä kysymyksiä. Tilattu opinnäytetyö tulee käsittelemään syitä linjan vähäisten soittojen määrään ja mahdollisia muita piilossa olevia ongelmia. Tavoitteena on löytää haastattelujen ja kyselylomakkeen avulla syitä ja mahdollisia kehittämiskohteita palvelun sisällä. Saaduilla tuloksilla pyritään kehittämään Hadiya-hankkeen vieraskielistä päihdeneuvontalinjaa.

2 VIERASKIELISTEN PÄIHTEIDENKÄYTTÖ JA PALVELUNTARJONTA

2.1 Monikulttuurisuus ja kulttuurisensitiivisyys

Kun puhutaan kulttuurista, sillä tarkoitetaan laajaa ja monipuolista, yleensä aineetonta sosiaalisen elämän osa-aluetta. Se käsittää arvot, uskomukset, kielelliset rakenteet, kommunikaation ja käytänteet, jotka ihmiset jakavat kollektiivisesti. Kulttuuri voi käsittää myös materiaalisia asioita, jotka ovat yhteisiä ryhmälle tai yhteiskunnalle. Aineettoman ja aineellisen kulttuurin välille on vaikea vetää rajoja, sillä ne keskustelevat jatkuvasti keskenään uusia kulttuurillisia arvoja ja asioita luoden. Kulttuuri on myös erillään yhteiskunnan sosiaalisesta verkostosta ja taloudellisista näkökulmista, mutta se on kuitenkin jatkuvassa vuorovaikutuksessa niiden kanssa tietoa jakaen ja vastaanottaen. Kulttuurilla on suuri merkitys jokapäiväisessä elämässämme, sillä se muokkaa sosiaalisia suhteitamme, pitää yllä ja haastaa sosiaalista järjestystä ja määrittää miten koemme maailman ja paikkamme siinä. Lisäksi se on taustalla vaikuttamassa arkisen elämämme tekoihin ja kokemuksiin yhteiskunnassa. (Cole, 2019.)

Uskontojen moninaisuus on laaja ja tämä asettaa haasteita niin sosiaali- ja terveysalan ihmisille kuin erilaisia palveluja tuottaville tahoille. Kulttuurinen kompetenssi ja sensitiivisyys eri kulttuuritaustasta tulevia ihmisiä ja heidän uskontoaan kohtaan on kykyä tuottaa palveluja, jotka vastaavat ihmisten kulttuurisiin, sosiaalisiin ja uskonnollisiin tarpeisiin. Näiden tarpeiden tiedostaminen työssään voi parantaa kohdattavan ihmisen hoidon laatua ja tuloksia. Mikäli palveluja tuottavilla tahoilla ja työntekijöillä on vaikeuksia vastata näihin haasteisiin, tämä voi heijastua suoraan ihmisen kokemaan laatuun, luottamukseen ja tyytyväisyyteen palveluntarjoajaa kohtaan. Tästä syystä sosiaali- ja terveysalalla työskentelevän tulisi nähdä yksilö psykofyysis-sosiaalisena ja uskonnollisena kokonaisuutena ja huomioida tämä kohdatessa autettavaa ja mahdollisesti hänen perhettään erilaisissa haastavissa tilanteissa. (Martin ym., 2021.)

Kulttuurinen kompetenssi on osaamista ja empatiaa. Kulttuurisen kompetenssin kehitys on jatkuva prosessi, jossa ammattilainen käy eri vaiheita läpi, niin että, hän kehittää osaamistaan kohtaavassa työssä. Campinha-Bacote (2002, s. 181–183) on kehittänyt kulttuurisen kompetenssin mallin, joka koostuu viidestä eri osa-alueesta:

1. Kulttuurinen tahto: ammattilaisella on tahtoa ja motivaatiota tulla kulttuurisesti tietoiseksi, taitavaksi ja luontevaksi kulttuuriseen kohtaamiseen.
2. Kulttuurinen tietoisuus: ammattilainen tunnistaa yleiset ennakkoluulot, stereotyyppit ja olettamukset, osaa toimia ilman niiden ohjailua ja kohtaa jokaisen henkilön yksilönä.
3. Kulttuurinen tieto: ammattilaisella on tietopohja erilaisista kulttuureista ja etnisistä ryhmistä, joka on kehittyvä prosessi.
4. Kulttuurinen taito: ammattilaisella on kykyä kerätä tarpeelliset tiedot asiakkaan sen hetkisestä tilanteesta ja toimia kulttuurisensitiivisesti.
5. Kulttuurinen kohtaaminen: ammattilainen on vuorovaikutuksessa eri kulttuureista tulevien asiakkaiden kanssa, tämä mahdollistaa jatkuvaa oppimista eri kulttuureista.

Suomalainen yhteiskunta on monikulttuuristunut nopeaa vauhtia ja tämä näkyy muutoksina väestörakenteessa, yhteiskunnallisessa ja julkisessa keskustelussa. (Rastas, 2007, s. 43.) Monikulttuurisuus tarkoittaa, että väestöt, jotka eroavat toisistaan kulttuurisesti ja uskonnollisesti, elävät rinnakkain samassa yhteiskunnassa. On erittäin tärkeää pystyä huomioimaan tämä kasvava ilmiö eri toimijoiden kesken, myös ehkäisevässä päihdetyössä. Siksi myös ehkäisevässä päihdetyössä on tärkeää ymmärtää kulttuurisensitiivisen lähestymistavan tarve. (EHYT ry, i.a.-a.)

Kulttuurisensitiivisyys on tietoisuutta kulttuuristen yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien olemassaolosta ja ymmärrystä, kuinka kokemus ja kulttuuritaustoilla voi olla

vaikutus ihmisten käyttäytymiseen, arvoihin ja oppimiseen. Kohtaamisen lähtökohtana on, että olemme kaikki ihmisiä iloinemme ja suruinemme. Mutta toisaalta olemme myös erilaisia, kuulumme kaikki johonkin yhteisöön, meillä on omat uskonnot, kulttuurit ja tavat. Omaamme tiettyjä kulttuurisia piirteitä, käyttäytymismalleja, jotka näkyvät arjessa ja jotka siirrämme ne seuraavalle sukupolvelle. Kulttuurisista piirteistä ja eroavaisuuksista huolimatta pitää varoa, ettei niputa ihmisiä automaattisesti yhteen. Ei pidä selittää kaikkia asioita kulttuurisilla tekijöillä. Vähintään yhtä tärkeitä ovat yksilöiden väliset erot. (EHYT ry, i.a.-a; THL, 2021-a)

2.2 Maahanmuuttajat ja päihteidenkäyttö maahanmuuttajien keskuudessa

Maahanmuuttajalla tarkoitetaan henkilöä, joka on muuttanut uuteen maahan tai henkilöä, joka on syntynyt muualla. Henkilöt, joiden molemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla, luokitellaan ulkomaalaistaustaiseksi. (THL, 2021.) Vuonna 2020 ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten osuus on ollut noin kahdeksan prosenttia koko väestöstä ja kasvanut tasaiseen tahtiin edellisistä vuosista. Ulkomaalaisten yleisimmät taustamaat olivat vuonna 2020 entinen Neuvostoliitto, Viro, Irak ja Somalia (Tilastokeskus, i.a.). Henkilöt ovat voineet muuttaa erinäisistä syistä uuteen maahan. Perhesyyt, pakolaisuus ja opiskelun tai työn perässä muuttaminen ovat yleisimmät syyt. Huolimatta siitä, että maahanmuuttoon liittyvissä julkisissa keskusteluissa korostuu usein pakolaiset ja turvapaikanhakijat, muodostavat he kuitenkin pienen osan kokonaisuudesta. Vuonna 2020 myönnettyistä ensimmäisen oleskeluluvan hakemuksista 6.4 % olivat kansainvälisen suojelun ja kiintiöpakolaisuuden perusteella myönnettyjä. (Valtioneuvosto, 2021.)

On tärkeää muistaa, kun puhumme maahanmuuttajista, että maahanmuuttajat eivät ole mitenkään yhtenäinen ryhmä. Kaikki maahanmuuttajat eivät ole samantaisia, kuten eivät kaikki kantasuomalaisetkaan. Tutkimuksissa ja tilastoissa kuitenkin on nähtävissä joitakin isoja eroja suhtautumisessa päihteiden käyttöön kulttuurien ja kansalaisuuksien välillä. THL:n Finnmonikin tutkimuksen mukaan

ulkomaalaistaustaiset käyttävät harvemmin ja pienempiä määriä kerralla alkoholia verrattuna koko väestöön. Taustalla on joidenkin maahanmuuttajine kohdalla kulttuuriset tai uskonnolliset syyt. Esimerkiksi islamissa päihteiden käyttö on haram eli kiellettyä. (Jokela ym., 2020, s. 4.) Huolimatta siitä, että tutkimusten mukaan maahanmuuttajataustaisilla päihteidenkäyttö on vähäisempää, lain mukaan ehkäisevän päihdetyön järjestäminen kuuluu kaikille ihmisille (L 523/2015).

THL:n mukaan päihteillä tarkoitetaan niitä psyykkisiin toimintoihin vaikuttavia aineita, joita käytetään ilman hoidollista tavoitetta. Yleisimpiä päihteitä ovat alkoholi, impattavat aineet ja huumeet sekä päihtymystarkoitukseen käytetyt lääkkeet. (THL, 2020-a) Huono sosioekonominen asema, traumat, sosiaalisen tuen puute ja sallivampi ympäristö voivat altistaa henkilön päihteiden väärinkäytölle. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2015 tehdyn tutkimuksen mukaan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnissa havaittiin merkittäviä eroja valtaväestöön verrattuna kaikilla kouluasteilla kouluterveyskyselyn perusteella. Erityisesti ensimmäisen polven maahanmuuttajataustaisten henkilöiden on havaittu kärsivän enemmän yksinäisyydestä, kiusaamisesta ja ahdistuksesta muihin maahanmuuttajataustaisiin ryhmiin verrattuna. (Halme ym., 2015) Usein terveydenhuollon tarjoamat päihdepalvelut voivat olla maahanmuuttajataustaisen henkilön ulottumattomissa puutteellisen kielitaidon ja kulttuurillisten tekijöiden vuoksi tai yksinkertaisesti siitä syystä, että tarvittavia päihdepalveluita, jotka huomioivat maahanmuuttajataustaisen henkilön terveystarpeissa, ei ole kehitetty tarpeeksi vastaamaan korostuneita tarpeita. (THL, 2020-b)

On erityisen tärkeä löytää keinoja, joilla taataan kaikille yhtäläiset mahdollisuudet saada ehkäisevää päihdetyötä. Monelle maahanmuuttajalle mielenterveyden häiriöt tai pakolaisuuden taustalla olevat traumat voivat altistaa päihteiden käytölle ja välttämättä henkilöllä ei ole tarpeeksi tietoa uuden kotimaansa päihdepalveluista tai ylipäätään päihteiden riskeistä ja niiden hoidosta. Myös ehkäisevän päihdetyön materiaalit ja koulutukset on lähtökohtaisesti tehty enemmistön näkökulmasta, eivätkä nykyisellään välttämättä tavoita kaikkia kansalaisia. (Castaneda ym., 2018, s. 82.)

2.3 Kulttuurisensitiiviset päihdepalvelut

Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee ja valvoo päihdehuoltopalveluja, ja on kunnan vastuulla järjestää palvelut yksin, muiden kuntien kanssa yhteistyössä tai ostaa yksityisiltä toimijoilta palvelua siinä määrin kuin kunnassa esiintyy tarvetta. Palvelua saa eri muodoissa tarpeensa mukaan avohuollon palveluna, laitostoutuksena tai katkaisuhuiona. Päihdetyö on päihdehuoltolakiin (L 41/1986) perustuvaa terveyden edistämistä ja sen tarkoituksena on ehkäistä päihteistä johtuvia haittoja käyttäjälle itselleen, heidän läheisilleen ja yhteiskunnalle. Päihdetyö kattaa alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisyn. Päävastuu ehkäisevästä työstä on kunnalla ja sen kuuluu tarjota tasa-arvoista ja ehkäisevää hoitoa kaikille päihderiippuvuudesta kärsiville. (L 41/1986, THL, i.a.-a)

Ehkäisevän päihdetyön järjestäminen kuuluu lakiin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (L 523/2015), ja se on vahvasti sidoksissa valtakunnalliseen päihdetyönohjelmaan vuosille 2015–2025, joka on käytännön työväline kunnille ja kansallisesti tukeville toimijoille. Toimintaohjelmalla on kuusi painopistealuetta: 1) ehkäisevän päihdetyön valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rakenteet ovat kunnossa, 2) haitoista viestiminen tutkittuun tietoon perustuen yksilöiden valintojen ja sosiaali- ja terveyspolitiikan tueksi, 3) riskikäyttöjen, haittojen ja tuen tarjoaminen varhaisessa vaiheessa, 4) paikallinen alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikka toteutetaan suunnitellusti laajassa yhteistyössä viranomaisten, elinkeinon ja muiden toimijoiden kanssa, 5) haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteistyössä, 6) ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista. (L 523/2015), THL, i.a.-a)

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää vieraskielisen päihdeneuvontalinjan toimivuutta ja kehittämiskohteita haastatteleamalla hankkeen yhteistyökumppaneita. Opinnäytetyön tavoitteena on löytää uusia lähestymistapoja tehdä entistä paremmin vieraskielisille suunnattua omankielistä päihdeneuvontapuhelinta. Tutkimuskysymyksemme perustuivat palvelussa ilmenneisiin saavutettavuusongelmiin. Tästä syystä tutkimuskysymyksiksi valikoituivat seuraavat kysymykset:

1. Miten vieraskielisille asiakkaille suunnatun päihdeneuvontapuhelimen tarpeellisuutta perustellaan?
2. Miten vieraskielisen päihdeneuvontalinjan toimivuutta kuvataan?
3. Miten maahanmuuttajataustaisten henkilöiden päihdehaittoja ehkäisevää toimintaa voitaisiin kehittää?

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

4.1 EHYT ry:n Hadiya-hanke

Opinnäyte työtä tehdään EHYT ry:n Hadiya-hankkeelle, joka tekee työtä somalin- ja arabinkielisten nuorten päihde- ja rahapelihaittojen ehkäisemiseksi. Hadiya-hankkeen tavoitteena on vahvistaa päihde- ja pelihaitoilta suojaavia tekijöitä nuorten elämässä ja tukea heidän perheitään päihdekasvatukseen liittyvissä ky-

symyksissä. Hankkeella on monenlaisia palveluita ja työkaluja, joilla se pyrkii toteuttamaan tavoitteitaan. Yksi Hadiya-hankkeen palveluista on somalin ja arabiankielinen päihdeneuvontapuhelinpalvelu. (EHYT, i.a.-b)

Päihdeneuvontaan soitetaan, kun herää huoli omasta tai läheisen henkilön päihdekäytöstä. Valtakunnalliseen palveluun voivat soittaa sekä nuoret että aikuiset. Neuvonnan työotteet ovat arvostava kohtaaminen, ratkaisu- ja voimavarakeskeisyys ja halu ymmärtää asiakasta. Keskeisiä työmenetelmiä ovat motivoiva haastattelu ja heijastava kuuntelu. Palvelu on maksuton, soittaminen on anonyymiä ja apua saa päihdetyön ammattilaiselta. (EHYT ry, i.a.) Lukuun ottamatta nykyistä Hadiya-hankkeen anonyymiä linjaa ei ole olemassa ammatillista somalin ja arabinkielistä päihdeneuvontaa ongelmia kohdanneille ja heidän läheisilleen. Suomen Mielenterveysseuran arabiankielinen kriisipuhelimen suosion perusteella voidaan olettaa, että samankaltaiselle matalan kynnyksen palvelulle voisi olla tarvetta päihde- ja rahapeliasioissa. Linjaa on mainostettu yhteistyökumppaneiden tiloissa julistein, ja lisäksi hankkeessa mukana olevat työntekijät ovat jakaneet käyntikorttejaan, jossa kerrotaan lyhyesti päihdeneuvontalinjasta.

4.2 Opinnäytetyön tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyömme on luonteeltaan laadullinen tutkimus. Olemme valinneet kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen opinnäytetyömme menetelmäksi siitä syystä, että haluamme ymmärtää tutkimuskohteemme taustalla olevien ilmiöiden syitä. Laadullinen tutkimus opinnäytetyömme kontekstissa tarkoittaa aineistonkeruuta asiantuntijahaastatteluin. Tämän avulla olemme saaneet kokonaisvaltaista ymmärrystä tutkimuskohteemme kehittämistarpeista. (Kananen, 2014, s. 16–17.) Lisäksi olemme käyttäneet määrällistä eli kvantitatiivista menetelmää kyselylomakkeen muodossa kohderyhmälle. Kvantitatiivisella menetelmällä mitataan numeroin ja tilastoin tutkittavaa ilmiötä. Tämän tavoitteena on ollut selvittää kohderyhmältä strukturoiduilla kysymyksillä palvelun tarpeellisuutta. (Kananen, 2014, s. 22–23.)

4.3 Opinnäytetyön kohdejoukko

Hyväksytyt suunnitelman jälkeen teimme alustavan teemahaastattelun rungon opinnäytetyön teoriaosuuden pohjalta ja esittelimme nämä työelämätahon edustajille. Tapaamisessa kuulumme työntekijöiden näkemyksiä tutkittavan palvelun haasteista ja päädyimme yhteisymmärryksessä siihen, että lähdemme toteuttamaan opinnäytetyötämme haastatteleamalla työelämätahon yhteistyökumppaneita. Yhteistyökumppaneiden lähestyminen perustui siihen olettamukseen, että heillä on enemmän kosketuspintaa tutkittavan palvelun kohderyhmästä.

Ehyt ry:n Hadiya-hankkeella on monia yhteistyökumppaneita, jotka tekevät tiivistä työtä arabian- ja somalinkielisen väestön kanssa. Haastateltaviksi valikoitui henkilöt, jotka ovat pääosin taustaltaan sosionomeja ja tekevät läheisesti töitä kohderyhmän parissa. Lähestyimme mahdollisia haastateltavia saatekirjeellä sähköpostitse ja lisäksi puhelimitse ja kerroimme opinnäytetyön taustoista ja tarkoituksesta. Tavoittelimme haastateltaviksi viittä eri toimijaa, joista saimme mukaan neljä. Tämän ohella päätimme tehdä kyselylomakkeen vähintään kahteen Hadiya-hankkeen vanhempainryhmään, jossa käsitellään päihde- ja rahapeliteemoja. Teemahaastattelun kysymykset muotoutuivat tutkimuskysymysten pohjalta kolmeen eri teemaan: 1. päihde- ja rahapeliteemaan, 2. linjan tarpeellisuuteen, 3. linjan kehittämiskohteisiin. Saatuamme tutkimusluvan työelämätaholta viimeistelimme teemahaastattelun rungon (LIITE 2) ja suunnittelimme haastattelujen aikatauluja. Lisäksi teimme Hadiya-hankkeen vanhempainryhmälle monivalintakysymyslomakkeen (LIITE 3) teemahaastattelukysymysten pohjalta.

4.4 Aineistonkeruu

Teimme yksilöhaastattelut loppuvuodesta 2021 ja alkuvuodesta 2022. Ennen haastatteluun osallistumista lähetimme haastateltaville kutsu- ja saatekirjeen, jossa kävi ilmi opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet. Haastateltavat allekirjoittivat kirjallisen suostumuslomakkeen (LIITE 1), ennen haastattelua. Haastatteluihin osallistuminen oli ollut alusta asti vapaaehtoista ja oman annettun suostumuksen on voinut perua missä vaiheessa tahansa. Haastatteluun osallistuminen on ollut

anonyymiä. Kenenkään toimijan tunnistettavia tietoja ei kerätty ja kaikkien vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti ja tietoturvallisesti opinnäytetyöntekijöiden toimesta. Aineistonkeruumenetelmänä käytimme pääasiassa teemahaastattelua, jolle tyypillistä on, että haastattelun aihepiirit ovat tiedossa. (Hirsjärvi ym., 2010, s. 208.)

Koronatilanteesta johtuen haastattelut oli mahdollista toteuttaa verkon välityksellä tai lähitapaamisena. Jokaiseen teemahaastatteluun (LIITE 2) varasimme tunnin verran aikaa. Haastatteluista kaksi toteutui lähitapaamisena ja kaksi verkon välityksellä. Yksi haastatteluista tapahtui Ehyt ry:n toimistolla haastateltavan ehdotuksesta ja toinen haastateltavan työpaikalla. Haastattelut nauhoitettiin nauhureilla ja tallennettiin molempien opinnäytetyöntekijöiden tietokoneen kovalevyille. Tällä tavoin varmistettiin, että haastattelumateriaali säilyi tallessa tietoturvallisesti. Haastateltaville tehtiin heti alussa selväksi, että heillä on missä tahansa vaiheessa mahdollisuus saada kaikki itsestään taltioitu materiaali kuunneltavaksi, korjattavaksi ja kokonaan poistetuksi. Tallennettua materiaalia kertyi noin 163 minuuttia, joka litteroituna teki noin 15 sivua.

Alkuvuodesta 2022 kerättiin tietoa kahdessa Hadiya-hankkeen järjestämässä vanhempainryhmässä monivalintaisella, paperisella kyselylomakkeella (LIITE 3). Kyselylomakkeen tavoitteena oli selvittää palvelun tarpeellisuutta ja vaihtoehtoisia toimintamalleja. Kyselyyn osallistuminen oli vapaaehtoista ja ennen lomakkeen täyttämistä kerroimme osallistujille paikan päällä opinnäytetyöstämme ja sen tavoitteista. Kyselyyn vastaaminen kesti noin viisi minuuttia ja saimme vastauksia kaikilta osallistujilta, yhteensä yksitoista kappaletta. Kyselylomakkeessa ei kysytty mitään, mistä voisi käydä ilmi vastaajan henkilökohtaisia tietoja. Tämän myös kerroimme suullisesti paikan päällä. Kysely tapahtui Hadiya-hankkeen vanhempainryhmässä siitä syystä, että halusimme noudattaa kulttuurisensitiivistä lähestymistapaa, koska tiesimme kohderyhmämme mieltävän kasvokkain tapahtuvan kohtaamisen luonnollisemmaksi.

4.5 Aineiston analysointi

Haastattelujen jälkeen sisällönanalyysi tehtiin propositionaalisen litteroinnin avulla, jossa haastattelut purettiin tekstimuotoon poimimalla haastattelun keskeiset teemat ja niiden sisällöt. (Kananen, 2017, s. 134–135.) Litteroinnin jälkeen tekstianalyysissä siirryttiin tekstin tiivistys- eli koodausvaiheeseen. Tekstin koodaaminen tapahtui poimimalla haastatteluiden keskeisistä sisällöistä sanoja ja lauseita, jotka liittyivät tutkimuskysymyksiin. Koodausvaiheen aikana haastatteluaineistosta löytyi yhtäläisyyksiä ja käsitteitä, jotka lopulta luokiteltiin yhteisten kattokäsitteiden alle. Yhteisiksi teemoiksi haastattelujen perusteella nousi saavutettavuus, luotettavuus, anonymiteetti ja kehittämiskohteet. Aineiston ratkaisu- ja tulkintavaiheessa pyrittiin löytämään tutkimuskysymyksiin vastauksia jo kerätyn ja läpikäydyn materiaalin perusteella. (Kananen, J., 2017, s.136–137.)

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Teemahaastatteluiden ja kyselylomakkeen tulokset

Haastelevista henkilöistä kolme neljästä oli erityisen huolissaan maahanmuuttajayhteisöjen ja erityisesti nuorten lisääntyneestä päihteiden käytöstä. Yhtenä ongelmana nähtiin, että palvelut eivät nykyisellään saavuta kaikkia ihmisiä ja erityisesti maahanmuuttajataustaisia. Haastateltavat nostivat esille, että palvelut nykyisellään on suurelta osin tehty kantaväestön näkökulmasta ja tarpeista lähtien, ovat pirstaleisia, eivätkä ota tarpeeksi huomioon eri taustoista ja kulttuureista tulevien henkilöiden erityistarpeita. Erityistarpeiksi nähtiin kulttuurisensitiivisen lähestymistavan puute, palveluiden rakenteelliset ongelmat ja ilmiön arkaluontoisuus, jolloin esimerkiksi puheeksi ottaminen voi olla hankalaa, koska ammattilainen ei välttämättä aina tiedä eritaustaisten ihmisten suhtautumista päihdekysymyksiin. Esille nousi myös päihde- ja mielenterveysaiheiden arkaluontoisuus,

jotka joissakin yhteisössä koetaan tabuiksi, jolloin avun hakeminen ja siitä mahdollisesti aiheutuvat seuraukset pelottavat.

Haastateltavat nostivat esille maahanmuuttajatausten ihmisten mahdollista epäluottamusta suhteessa viranomaisiin ja palveluiden tarjoajiin. Haastatteluissa tuli esille, että palveluiden tulisi olla matalalla kynnyksellä lähestyttäviä, etsivän työn tulee olla entistä monimuotoisempaa ja maahanmuuttajayhteisöjen sisällä tulisi tapahtua muutoksia, jotka nostaisivat esille vaikeina pidettyjä teemoja. Vastaava ilmiö tuli esille myös kyselomakkeiden vastauksissa, että palveluiden tulisi olla mahdollisimman helposti lähestyttäviä. Haastatteluissa esiin nousut anonymiteetti nähtiin yleisesti ottaen neutraalissa valossa. Anonymiteetin säilyttämisen mahdollisuus nähtiin hyvänä asiana, mutta esille nousi myös ajatus, että kohderyhmää palvelee kasvokkain tapahtuva kohtaaminen paremmin.

Luottamus palvelua kohtaan on haastateltavien mielestä yksi keskeisistä asioista, joka määrittelee palvelun piiriin hakeutumisen. Anonymiteetti, jossa soittajan puhelinnumeroa, eikä muita tietoja tule ilmi, pidettiin osittain hyvänä. Esille nousi myös, että kasvokkain tapahtuva kohtaaminen voi olla edellytyksenä kohderyhmien saamisessa palveluiden piiriin. Haastateltavilla on ollut omassa työssään kokemuksia kohderyhmästä ja kohderyhmän tavasta arvostaa kasvokkain tapahtuvaa kommunikaatiota, jolloin viesti menee eteenpäin ja tuo ihmisiä enemmän yhteen. Erilaiset kokoukset ja luennot nähtiin ihmisiä yhteen tuovana tapana tehdä työtä ruohonjuuritasolla, jolloin informaatio välittyy ammattilaisilta kohderyhmälle.

Haastatteluissa tuli esille myös, että kaikki suojaavat tekijät ovat on hyvin samantlaisia. Pitää olla hyvä kasvuympäristö, pitää olla vapaa-ajan toimintaa ja avoin keskusteluympäristö kotona. Vieraskielisten kohdalla kodin ymmärrystä pitää nostaa sille tasolle, että osaa keskustella varhain, pystyy antamaan toimintamalleja, jotka ovat vahvistavia eivätkä pelkästään kieltäviä (haram) ja löytää helposti lähestyttäviä palveluita. Lisäksi kodin rooli ja sen ymmärryksen vahvistaminen näyttäytyi oleellisina haastateltavien mielestä.

Teemahaastatteluiden lisäksi keräsimme tietoa kyselylomakkeella, joka oli suunnattu vanhemmille. Kyselylomakkeen tavoitteena oli selvittää palvelun tarpeellisuutta ja vaihtoehtoisia toimintamalleja. Saimme vastauksia yhteensä yksitoista kappaletta. Aineiston niukkuudesta huolimatta saimme pääsääntöisesti yhteneväisiä vastauksia ja tästä syystä oli helppo tulkita, että linjalle on kysyntää ja palveluun hakeutumisen kynnystä olisi hyvä madaltaa.

5.2 Päihdeneuvontalinjan tarpeellisuus

Haastateltavat ja kyselylomakkeeseen vastanneet kokivat Ehyt ry:n vieraskielisen päihdeneuvontalinjan tarpeelliseksi. Yksi keskeinen perustelu linjan tarpeellisuudelle on ollut päihdeilmiön kasvun näkyminen kohderyhmän nuorten parissa ja erilaisten toimijoiden kädettömyys saada nämä nuoret oikeiden palveluiden piiriin. Haastatteluissa korostui linjan potentiaali toimia suunnannäyttäjänä, sillä toista samanlaista linjaa ei ole olemassa. Linjan uskottiin pystyvän tarjoamaan vanhemmille tietoa päihde- ja rahapeliteemoista ja tukea matalalla kynnyksellä käsittelemään sensitiivisiä ja huolta herättäviä asioita. Nuorten kohdalla toivottiin, että linja pystyisi muuttamaan käytäntöjään enemmän nuoria vetäväksi palveluksi, jossa asioita ei käsiteltäisi vanhanaikaisesti soittamalla vaan olisi myös mahdollisuus viestitellä chatissa. Yksi haastateltavista koki, että puhelimitse tapahtuva neuvonta ei ole paras mahdollinen keino tehdä päihdetyötä somalin ja arabiankieliselle väestölle, koska hän ajatteli heille luontevammaksi kasvotusten tehtävän työn.

Päihdeneuvontalinjan haasteena on ollut alusta lähtien vähäinen soittojen määrä, jonka haastateltavat ajattelevat johtuvan puutteellisesta ja vääränlaisesta markkinoinnista. Yksi haastateltavista kertoo, että somalin ja arabiankielinen päihdeneuvontalinja on luotu jo ennestään toimineen EHYT ry:n päihdeneuvontalinjan kaltaisella toiminta-ajatuksella, joka ei kuitenkaan vastaa kohderyhmien tarpeita. Lisäksi linjan kohderyhmä on ollut haastateltavien mielestä epäselvä, eikä missään vaiheessa ole tullut esille, onko palvelu suunnattu ehkäisevään vai korjaavaan työhön. Myös linjan toimintaperiaatteet ovat olleet epäselvät; tarjoaako linja neuvontapalveluita, keskustelua vai ennaltaehkäisevää palvelua.

Päihdeneuvontalinjan aukioloaikaa pidettiin haastateltavien mielestä hankalana, eikä sen koettu saavuttavan tarpeeksi kohderyhmän ihmisiä nykyisen aukioloajan puitteissa. Kerran viikossa, muutaman tunnin kerrallaan auki olevaa linjaa pidettiin hankalana lähestyä, jos esimerkiksi kohderyhmän henkilölle tuli akuutti tarve puhua siinä hetkessä ammattilaisen kanssa. Lisäksi haastateltavat kertoivat, että puhelinlinja ei ehkä itsessään ole kovin nykyaikainen tapa tavoittaa ja monille asian sanoittaminen puhelimitse voi olla haastavaa.

5.3 Kehittämissideat

Kaikki haastateltavat toivat esille, että päihdeneuvontalinjan markkinointia tulisi kehittää ja selkeyttää vastaamaan kohderyhmän tarpeita. Haastateltavat nostivat esille markkinoinnin puutteita, jotka liittyvät siihen, etteivät palvelun toimintaperiaatteet ja toimintatavat olleet olleet selkeitä. Esille nousi myös, ettei palvelun kohderyhmä tullut markkinoinnissa esille vaan palvelua on mainostettu kaikille, joilla on huolia itsestään tai läheisistään. Tämä on saattanut herättää hämmennystä potentiaalisissa soittajissa. Myös palvelun kohdentaminen tietyille kohderyhmälle nähtiin epäselvänä. Missään EHYT ry:n mainoksissa ei tullut selkeästi esiin, onko palvelu suunnattu nuorille, joilla on päihteisiin ja rahapelaamiseen liittyviä kysymyksiä, vanhemmille, joilla on huolia omista nuorista tai läheisistä liittyen päihteisiin ja rahapelaamiseen, vai sellaisille henkilöille, jotka kamppailevat edellä mainittujen asioiden kanssa. Haastattelussa tuli selkeästi esille palvelun epäselvyyden suhteen, saako arabian ja somalin kielillä toimivan linjan palvelusta suoraa konkreettista apua haasteisiin vai onko kyseessä neuvontapalvelu, josta saa ohjauksen oikean palvelun piiriin.

Konkreettisina kehittämistoimenpiteinä haastateltavat ehdottivat erilaisia markkinointitapoja, kuten mainoksia somekanaviin, materiaaleja moskeijoihin ja muihin kohteisiin, joissa kohderyhmä on helpommin tavoitettavissa. Lisäksi esille tuotiin tunnettujen yhteisön jäsenten mahdollinen käyttäminen markkinoissa esimerkiksi somekanavilla. Myös palvelun tunnettuuden tekeminen erilaisten seminaarien ja

koulutuksien avulla esiteltiin yhtenä vaihtoehtoista, joka voisi herättää luottamusta palvelua kohtaan yhteisöissä. Kokonaisuudessaan luottamusta palveluntarjoajaa ja työntekijää kohtaan pidettiin oleellisena. Anonymiteettiä ei tässä tapauksessa pidetty kovinkaan tärkeänä, sillä erityisesti arabian ja somalinkieliset ryhmät pitävät kasvokkaista kohtaamista luottamuksellisempina. Lisäksi palvelun saavutettavuutta lisäsi yhden haastateltavan mukaan se, että neuvontalinjalle soittava henkilö tietää vastaajan olevan samaa kieltä puhuva henkilö.

Kehitysideaksi nostettiin myös puhelinjan nykyaikaistaminen, joka voisi käytännössä toteutua esimerkiksi erilaisilla somealustoilla tai pikaviestipalveluissa. Erilaiset tietokone- ja älypuhelinsovellukset nähtiin hyvänä sen takia, että monelle nuorelle kontaktin ottaminen haastavissa asioissa ja niiden sanoittaminen kirjoittaen voi olla helpompaa perinteisen puhelun sijaan. Palvelun tulisi lisäksi olla sellainen, jonne voi jättää viestejä mihin aikaan vuorokaudesta tahansa ja niihin vastattaisiin silloin, kun työntekijä on töissä. Tätä pidettiin hyvänä siksi, että monelle on nykyään luonnollisempaa keskustella erilaisilla alustoilla kuin jutella puhelimessa. Nuorille erilaiset pikaviestintäpalvelut ovat tuttuja ja helppokäyttöisiä. Viestin voi jättää silloin, kun huoli on herännyt, ja vastauksen saa, kun työntekijä on taas linjoilla.

6 POHDINTA

Tehdyn opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja tarpeellinen. Suomi on monikulttuuristumassa entisestään. Tämä itsessään voi asettaa haasteita ja luoda mahdollisia ristiriitatilanteita kohtaajan ja kohdattavan henkilön välille eri tilanteissa. Kulttuurisensitiivinen lähestymistapa ja kulttuurinen kompetenssi tulevat tulevaisuudessa olemaan keskeisessä osassa erityisesti sosiaali-terveysalalla.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella vieraskielisen päihdeneuvontalinjan toimivuutta haastatteluiden ja kyselylomakkeen avulla. Saaduista tuloksista voidaan päätellä, että vieraskieliselle linjalle on tällä hetkellä selkeästi tarvetta ja tulevaisuudessa tarve tulee todennäköisesti myös lisääntymään, jos palvelu on oikeanlainen. Opinnäytetyö on tarkoituksella rajattu koskemaan pelkästään EHYT ry:n Hadiya-hankkeen päihdeneuvontalinjaa. Rajasimme muut hankkeen palvelut ulkopuolelle, jotta saisimme kokonaisvaltaisemman käsityksen linjasta ja sen toiminnasta. Työ muodostui isommaksi kuin alun perin oletimme ja matkan varrella tuli jatkuvasti mukaan uusia huomioon otettavia ilmiöitä, jotka olivat hyvin merkityksellisiä niin tehtävään työhön kuin ammatilliseen kasvuun. Sairaanhoidajaksi ja sosionomiksi valmistuvina opiskelijoina näemme moniammatillisen työn erittäin tärkeäksi varsinkin tämän aiheen näkökulmasta, sillä aiheeseen liittyy sekä terveydenhoidollinen että yhteiskunnallinen vaikutus.

Opinnäytetyön prosessin aikana on tullut selväksi kohderyhmän huomioimisen tärkeys kehittäessä uutta palvelua. Tämä näyttäytyy työmme lopputuloksessa hyvin, koska asiantuntijahaastattelujen perusteella kohderyhmän erityistarpeita ei ole otettu tarpeeksi huomioon palvelua kehitettäessä. Tästä opimme, että tulevaisuuden eri työpaikoissa- ja yhteisöissä on tärkeää olla kehittämismyönteinen ja osallistaa kohderyhmää sekä kohderyhmän lähellä olevia ammattilaisia.

Haastattelut toteutimme noudattaen yksityisyydensuojaa ja pidimme huolen, että kaikki saatu tieto ja data on säilytetty huolellisesti. Tallennetuista haastatteluista ei käy ilmi vastaajan nimi, työpaikka ja asema. Kyselylomakkeessa ei myöskään kysytty kenenkään vastaajan tunnistetietoja. Opinnäytetyön tekeminen on alusta lähtien toteutunut käyttäen luotettavia, lähdekriittisiä ja vertaisarvioituja tutkimuksia teorian ja tilastojen osalta. Olemme halunneet alusta asti toimia eettisesti ja olla rehellisiä itseämme ja työtämme kohtaan. Opinnäytetyön loppuvaiheilla huomasimme kuitenkin, että haastateltavamme tiesivät toisistaan ja heidän kysyessä meiltä tietoa muista haastatteluista, vastasimme kysymykseen. Myöhemmin olemme pohtineet, vaikuttiko haastateltavien tietoisuus toisistaan työn lopputulokseen. Työmme lopputulos ja palvelun kehittämiskohteet eivät tulleet opinnäytetyön vaiheiden aikana kummallekaan yllätyksenä vaan nämä vahvistivat jo ole-

massa olevia ennakko-oletuksia siitäkin syystä, että molemmat ovat työskennelleet kohderyhmän parissa. Esiteltyämme työn lopputuloksia työelämäkumppanille, on ollut hienoa huomata, että palvelua tullaan kehittämään. Opinnäytetyön prosessi on ollut myös ammatillisen kehittymisemme kannalta erittäin tärkeää, sillä tänä aikana on tullut ilmi kuuntelun ja vastavuoroisen dialogin tärkeys. Työ on ollut osaamisemme kannalta antoisa ja se on vahvistanut ammatillisen identiteettimme kasvua sekä antanut eväitä tehdä töitä erilaisten kohderyhmien parissa.

LÄHTEET

- Campinha-Bacote, J. (3.7.2002). The Process of Cultural Competence in the Delivery of Healthcare Services: A Model of Care. *Journal of Transcultural Nursing*. https://www.academia.edu/931746/The_process_of_cultural_competence_in_the_delivery_of_healthcare_services_A_model_of_care
- Castaneda, A., Jokela, S., Kivi, N., Lähteenmäki, M., Miettinen, T., Mäki-Opas, J., Nieminen, S., Santalahti, P. (toim.). (2018). *Pakolaisten mielen-terveyden tukeminen Suomessa: PALOMA-käsikirja*. THL. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-100-3>
- Cole, N. (2019). So what is culture exactly? <https://www.thoughtco.com/culture-definition-4135409>
- EHYT ry. (i.a.). Päihdeneuvonta. Saatavilla 20.3.2022 <https://ehyt.fi/paihde-peli-info/paihdeneuvonta/>
- EHYT ry. (i.a.-a). Kulttuurisensitiivinen ehkäisevä työ. Saatavilla 20.3.2022 <https://ehyt.fi/paihde-peli-info/mita-on-ehkaiseva-paihde-tyo/kulttuurisensitiivinen-ehkaiseva-tyo/>
- EHYT ry. (i.a.-b). Mikä on HADIYA-hanke? Saatavilla 20.3.2022 <https://ehyt.fi/ehyt-ry/toiminta-ja-hankkeet/lapsille-nuorille-ja-heidan-vanhemmilleen/hadiya-hyvinvointia-somalin-ja-arabiankielisille-nuorille/>
- Halme, N., Matikka, A., Wikström, K. (toim.). (2015). *Maahanmuuttajataustaisten nuorten hyvinvointi ja seuranta*. THL. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-522-6>
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2010). Tutki ja kirjoita. (15.–16. painos.). Tammi.
- Jokela, S., Kuusio, H., Lilja, E., Seppänen, A., Somersalo, L. (toim.). (2020). *Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa: FinMonik-tutkimus 2018–2019*. THL. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-034-1>
- Kananen, J. (2014). Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

- Kananen, J., (2017). Laadullinen tutkimus pro graduna opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- L41/1986. Päihdehuoltolaki. 01.01.1987. <https://finlex.fi/fi/laki/smur/1986/19860041>
- L523/2015. Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä. 24.04.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150523>
- Martin R., Swihart D., Yarrarapu S. (17.11.2021). Cultural religious competence in clinical practice. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK493216/>
- Rastas A., (2007) Rasismi lasten ja nuorten arjessa. Transnationaaliset juuret ja monikulttuuristuva Suomi. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-6964-0>
- THL (2020-a). Keskeiset käsitteet. <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihde-tyo/mita-ehkaiseva-paihde-tyo-on/keskeiset-kasitteet>
- THL (2020-b). Maahanmuuttajien, pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden päihdeongelmiin vaikuttaminen. <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumeetutkimus/huumetyota-meilla-ja-maailmalla/maahanmuuttajien-pakolaisten-ja-turvapaikanhakijoiden-paihdeongelmiin-vaikuttaminen>
- THL (2021). Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet>
- THL (2021-a). Kulttuurisensitiivinen työote. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/hyvia-kaytantoja/kulttuurisensitiivinen-tyoote>
- THL (i.a.-a). Mitä ehkäisevä päihdetyö on? Saatavilla 20.3.2022 <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihde-tyo/mita-ehkaiseva-paihde-tyo-on>
- Tilastokeskus (i.a.). Maahanmuuttajat väestössä. Saatavilla 20.3.2022 https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa.html#tab1485503695201_1
- Tilastokeskus (i.a.). Ulkomaan kansalaiset. Saatavilla 20.3.2022 <https://www.tilastokeskus.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulko-maan-kansalaiset.html>

Valtioneuvosto (2021). Suomen väestö monimuotoistuu – vaihtelua on alueittain. Saatavilla 20.3.2022. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410869/suomen-vaesto-monimuotoistuu-vaihtelua-on-alueittain>

LIITE 1. Suostumuslomake

SUOSTUMUS HAASTATELTAVALLE

Olen saanut riittävät tiedot tutkimuksesta ja olen ymmärtänyt, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Haastattelu on anonyymi ja aineisto käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Voin milloin tahansa ilmoittaa, etten enää halua osallistua tutkimukseen. Allekirjoituksellani annan luvan haastatteluun sekä haastattelun nauhoittamiseen.

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

Yhteystiedot:

Janne Karkkola, janne.karkkola2@student.diak.fi

Abdirahman Rage, abdirahman.rage@student.diak.fi

LIITE 2. Haastattelurunko

Oletko huolissasi päihteiden käytöstä maahanmuuttajayhteisöissä / asiakaskunnassasi?

Mistä asioista erityisesti?

Haluatko tarkentaa asiaa?

1. Minkälaisin keinoin päihdehaittoja voitaisiin mielestäsi ehkäistä ja vähentää maahanmuuttajayhteisöissä?

2. Voisiko omalla äidinkielellä toimiva puhelinlinja olla tarpeellinen palvelu päihdehaittojen vähentämiseen?

Jos kyllä, niin minkälainen palvelun pitäisi olla?

Ei, perustele.

3. Minkälaisissa asioissa ajattelet asiakkaiden tarvitsevan päihdeneuvontalinjaa?

4. Minkälaisiin keskustelutarpeisiin päihdeneuvontalinjan pitäisi olla olemassa?

5. Ehytillä on arabian ja somalin kielellä toimiva anonyymi puhelinneuvontalinja, joka on auki torstaisin klo 14–18, jonne ei tule juurikaan soittoja. Mistä tämä mielestäsi johtuu?

Mitä voitaisiin tehdä toisin, että linja toimisi paremmin?

Onko linjan anonyymiteetillä merkitystä?

Olisiko asiakkaiden helpompi kohdata omankielistä päihdeneuvojaa kasvotusten kuin puhelimitse?

6. **Kumpi on mielestäsi toimivampi malli: kasvotusten vai puhelimessa?**
7. **Onko linjan aukioloajalla merkitystä?**

Koetko yhteisösi näkökulmasta tällaisen vieraskielisen palvelun tarpeelliseksi?

Onko merkitystä mikä toimija tuottaa palvelun?

8. **Onko Ehyt hyvä taho tuottamaan tätä palvelua vai sopisiko palvelun tuottajaksi joku muu toimija tai taho?**
9. **Miten kehittäisit nykyistä Ehyt ry:n tarjoamaa arabian ja somalin-kielistä päihdeneuvontalinjaa?**

Mitä muuta haluaisit sanoa tai lisätä?

LIITE 3. Kyselylomake vanhemmille

Voisiko omalla äidinkielellä toimiva päihdeneuvontalinja olla tarpeellinen päihde- ja rahapelihaittojen vähentämiseen?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

1. Olisiko mielestäsi helppoa olla matalalla kynnyksellä auttavaan linjaan?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

2. EHYT ry:llä on arabian ja somalin kielellä toimiva anonyymi puhelinneuvontalinja, joka on auki torstaisin klo 14–18, jonne ei juurikaan tule soittoja.

Olisiko linjan aukioloajoissa parannettavaa?

- Kyllä
- Ei

3. Kumpi on mielestäsi parempi neuvontapalvelumuoto?

- Puhelinneuvonta
- Kasvotusten tapahtuva neuvonta

4. Onko sillä merkitystä, mikä taho tuottaa palvelua? Esimerkiksi Somali-liitto, EHYT, kunta, moskeija jne.

- Kyllä
- Ei

5. Pitäisikö mielestäsi linja lopettaa, mikäli sinne ei tule yhteydenottoja?

- Kyllä
- Ei